

Globalizace

Vladan Hodulák

Tato prezentace je určena výhradně pro studenty kurzu *Mezinárodní politická ekonomie (MVZ401)* na FSS MU v akademickém roce 2018/2019. Jakékoliv nakládání s prezentací pro jiné než studijní účely v tomto kurzu je zakázáno

Definice globalizace

- Kvalitativní změna
  - „Komplexní množina procesů, které se odehrávají velmi nerovnoměrně v prostoru a čase“
- Kvantitativní změna
  - Zvyšující se integrace trhů v prostoru a čase
  - Nárůst mezinárodních hospodářských toků a vzájemné závislosti
  - Neshody ohledně závažnosti globalizace
  - Neshody ohledně časového vymezení
  - Dvě období globalizace?
- Otázka technologické změny

Proměna světa

	0	1000	1820	2000
HDP	103	117	694	33 726
Populace	231	268	1 041	6 000

HDP: miliardy 1990 USD

Populace: miliony

Neklidné století

- Typy koordinace
  - Podle příkazu
  - Podle pravidel
- Kapitalismus jako převládající společensko-hospodářská formace
  - Vlastníci výrobních faktorů, námezdní práce, produkce pro trh za účelem zisku
  - Tržní způsob hospodářské koordinace
  - Konkurence - inherentně zabudovaná potřeba růstu v prostoru a čase
- Divergence do WWII
  - Evropa a oblasti západního osídlení × zbytek světa
- Od WWII postupná konvergence

Neklidné století

- Po 1860 nárůst integrace trhů, první období globalizace
  - Integrovány všechny trhy
  - Státy aktivně prosazovaly systém volného obchodu (×USA)
  - Od 1873 mírný návrat k protekcionismu
- OD WWI rozpad integrované světové ekonomiky
  - Dopady WWI
  - Velká hospodářská krize
- Polanyi – Velká transformace

Neklidné století

- Od WWII velmi postupná obnova SE
  - Zapuštěný liberalismus
  - Soupeření východ×západ
  - Dekolonizace
- Od 70. let
  - Krize 70. let
  - Nástup neoliberalismu
  - Rozpad východního bloku a problematika transformace
  - Postupný nárůst nerovnováh a finančních krizí
  - Konvergence části rozvojových zemí
- Hlavní trendy
  - Populační růst, demokratizace, technologický pokrok, růst životní úrovně

Růstová dynamika

Růst HDP v jednotlivých obdobích

	1500- 1820	1820- 1870	1870- 1913	1913- 1950	1950- 1973	1973- 2000
Western Europe	0,41	1,65	2,10	1,19	4,81	2,11
Western offshoots	0,78	4,33	3,92	2,81	4,03	2,98
Japan	0,31	0,41	2,44	2,21	9,29	2,97
Asia (exc.Japan)	0,29	0,03	0,94	0,90	5,18	5,46
Latin America	0,21	1,37	3,48	3,43	5,33	3,02
EE + USSR	0,44	1,52	2,37	1,84	4,84	-0,56
Africa	0,16	0,52	1,40	2,69	4,45	2,74
Svět	0,32	0,93	2,11	1,85	4,91	3,01

Znaky současné globalizace

- Urychlení dosavadních tendencí a jejich šíření v prostoru
  - Trh se zbožím a službami
  - Trh kapitálu
  - Trh práce
- Vzrůst vzájemné závislosti
  - Dochází k částečnému omezení státní suverenity
  - Dochází k vzájemnému ovlivňování procesů v různých částech světa
- Regionalizace
  - EU, NAFTA, Mercosur
- Institucionalizace integračních procesů, multilateralismus
  - WTO, MMF, G20

Migrace – podíl obyvatel narozených v zahraničí

	1870-71	1890-91	1910-11	2013
Evropa				
Německo	0,5	0,9	1,9	14,9
Francie	2,0	3,0	3,0	11,1
Velká Británie	0,5	0,7	0,9	13,2
Dánsko	3,0	3,3	3,1	9
Norsko	1,6	2,4	2,3	13,8
Švédsko	0,3	0,5	0,9	14,3
Nový svět				
Austrálie	46,5	31,8	17,1	27,7
Nový Zéland	63,5	41,5	30,3	25,1
Kanada	16,5	13,3	22,0	21,9
USA	14,4	14,7	14,7	14,3
Argentina	12,1	25,5	29,9	4,6

Internacionalizace

Poměr exportu a importu zboží k HDP v běžných cenách v % mezi lety 1913–1987

	1913	1950	1973	1987
Francie	30,9	21,4	29,2	34,8
Německo	36,1	20,1	35,3	46,8
Japonsko	30,1	16,4	18,2	16,1
Nizozemí	100	70,9	74,8	86,5
Británie	47,2	37,1	37,6	42
USA	11,2	6,9	10,8	15,2
Aritmetický průměr	42,6	28,8	34,3	40,2

Zdroj: Maddison, *Dynamic Forces in Capitalist Development: A Long-Run Comparative view*, 1991

Internacionalizace

	1990	2016		1990	2016
Australia	16,3	18,9	Korea	28,5	42,2
Austria	37,3	52,2	Luxembourg	94,9	227,9
Belgium	68,5	84,5	Mexico	19,2	38,2
Canada	25,7	31	Netherlands	54,5	80,8
Czech Republic	41,5	80,3	New Zealand	26,7	27,9
Denmark	34,9	53,1	Norway	37	33,8
Finland	23,2	35,4	Poland	22,9	52,3
France	21,9	29,4	Portugal	34,5	40,3
Germany	24,8	46	Slovak Republic	25	93,8
Greece	23,6	30,2	Spain	17,8	33,1
Hungary	28,8	92,5	Sweden	30,2	44,4
Iceland	33	49,1	Switzerland	35,5	62,9
Ireland	54,3	119,9	Turkey	15,4	23,3
Italy	19,1	30	United Kingdom	25,2	27,6
Japan	10	17,6	United States	10,3	12,6
China	14	19,6			

Zdroj: OECD, WB

Dynamika západu

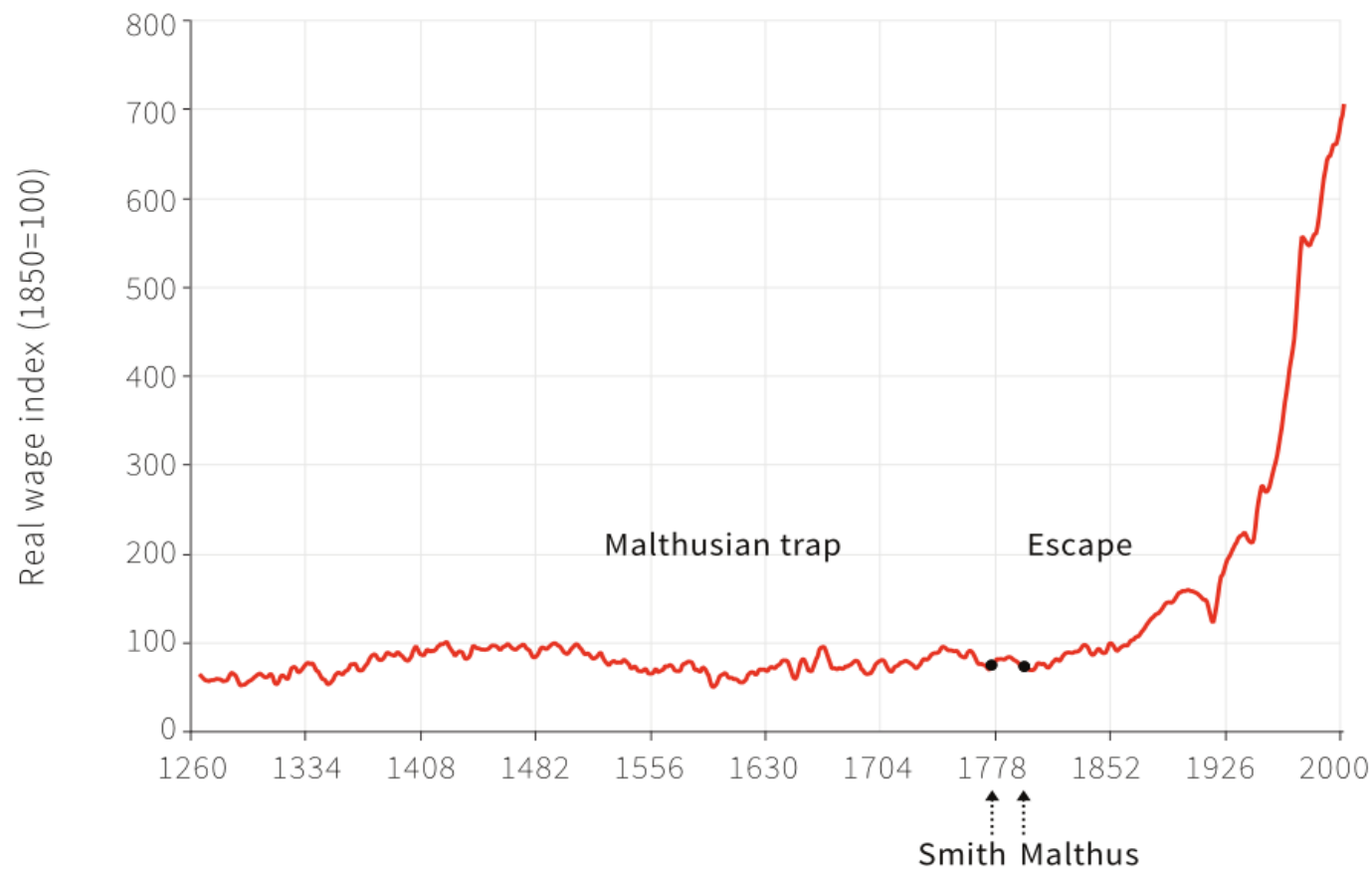
Podíl na světovém produktu v procentech

	1820	1870	1913	1950	1973	2000
Western Europe	23,6	33,6	33,5	23,6	25,7	20,6
Western offshoots	1,9	10,2	21,7	30,6	25,3	25,1
Japan	3,0	2,3	2,6	3,0	7,7	7,7
Asia (exc.Japan)	56,2	36,0	21,9	15,5	16,4	29,5
Latin America	2,0	2,5	4,5	7,9	8,7	8,7
EE + USSR	8,8	11,7	13,1	13,1	12,9	5,3
Africa	4,5	3,7	2,7	3,6	3,3	3,1

Pozitiva a negativa

- Pozitiva
  - Růst produktivity (dělbba práce)
  - Růst materiálního bohatství
  - Růst konkurence a efektivity
  - Snižování pravděpodobnosti konfliktu díky vzájemné závislosti?
- Negativa
  - Zvyšování nerovnosti
  - Pokles společenské soudržnosti
  - Devastace životního prostředí
  - Vyčerpávání zdrojů
  - Růst zadlužení
- Otázka dostupných alternativ

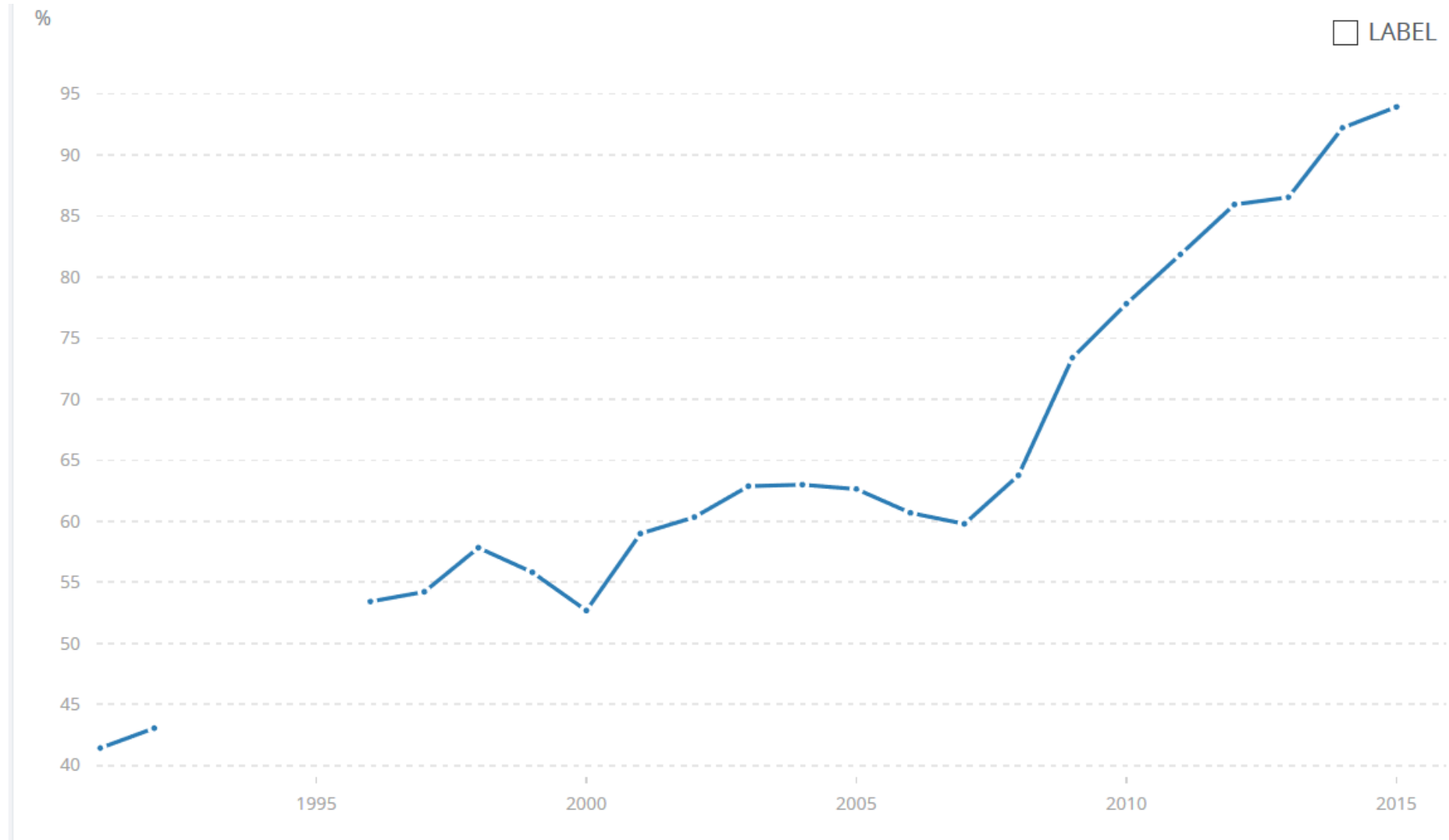
Změna životní úrovně

Figure 2.1 Real wages over seven centuries: Craftsmen (skilled workers) in London (1264-2001)

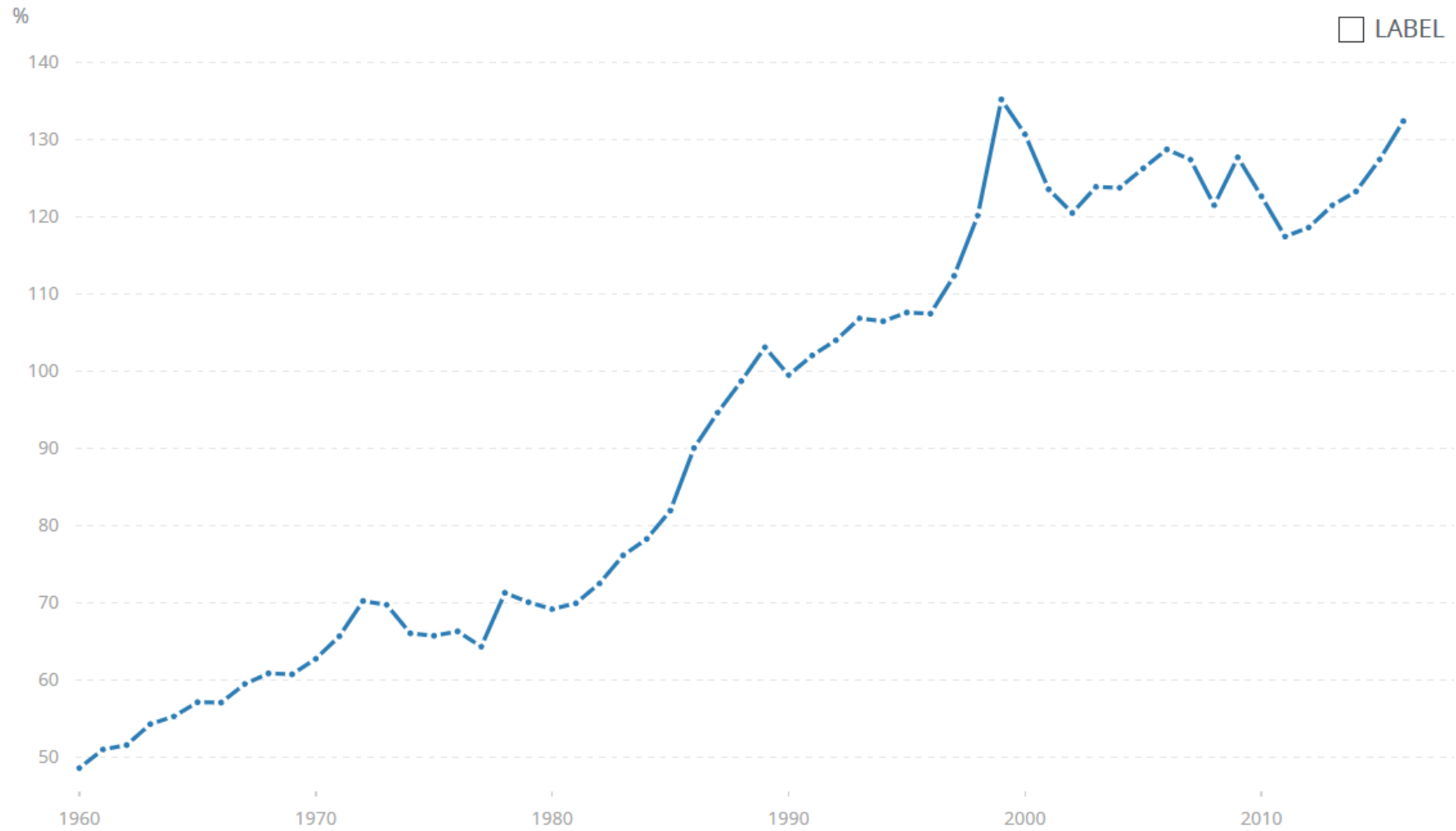
Source: Methods used for calculating the data are covered in: Allen, Robert C. 2001. 'The Great Divergence in European Wages and Prices from the Middle Ages to the First World War.' *Explorations in Economic History* 38 (4): 411-47.

Vládní dluh k HDP ve světě

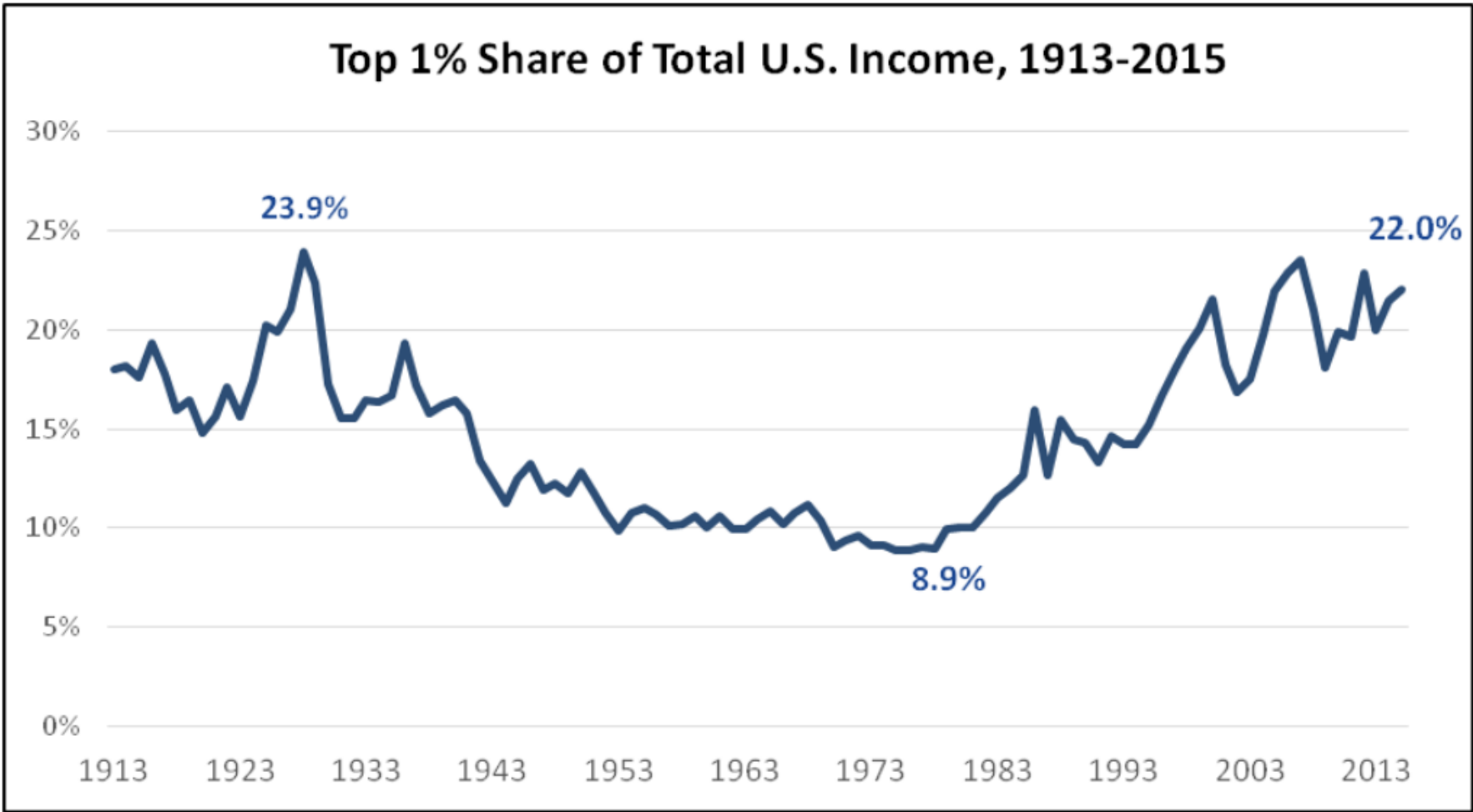
Zdroj: Světová banka

Soukromý dluh k HDP ve světě

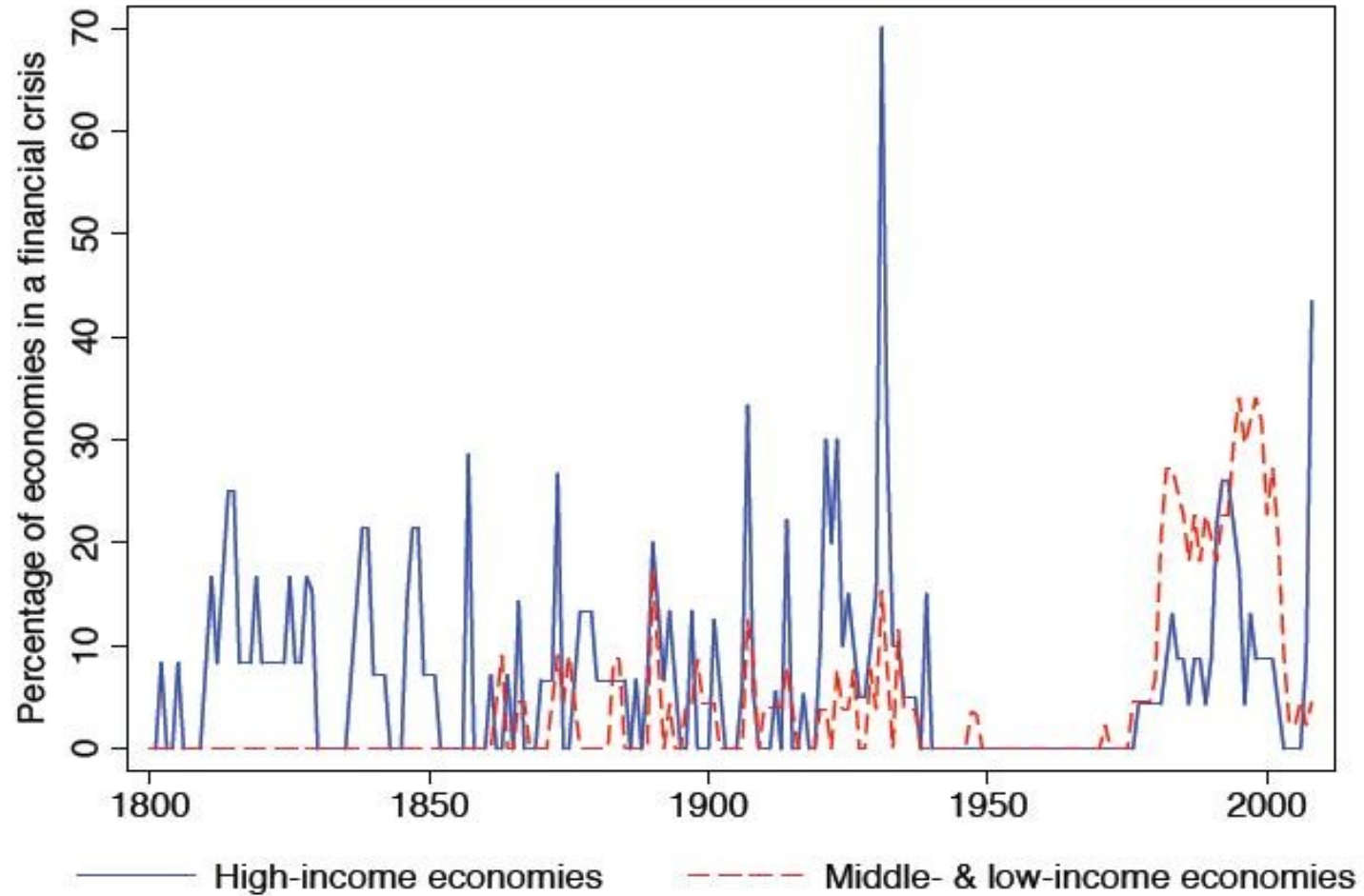
Zdroj: Světová banka

Source: Emmanuel Saez, [UC Berkeley](#)

The Frequency of Banking Crises

Notes and source: The chart shows the percentage of economies in each subgroup that were in a financial crisis in the each year in the period 1800 to 2008. Data from Qian, Reinhart, and Rogoff (2010).

Vládnutí v období globalizace

- Čím je globalizace způsobena?
  - Samovolný × vynucený proces
- Otázka vztahu mezi trhem a státem
  - Co je to stát?
  - Co je trh?
  - Je trh schopen fungovat bez podmínek, které je potřeba vytvořit netržními prostředky?
  - Jak omezuje anarchická povaha systému fungování trhů?
  - Do jaké míry je ztráta národní suverenity objektivní proces?
- Trhy a vládnutí v mezinárodním systému
  - Teorie hegemonické stability
  - Teorie mezinárodních režimů